

TÜRK HUKUKUNDA HAKSIZ REKABET

Hukuka uygun, bozulmamış rekabet ortamında katılanlar; piyasanın tüm aktörlerinin (rakipler, mal/hizmet tedarik edenler) dürüst davranış kurallarına göre hareket edeceğine güvenmek hakkını haizdir. Dürüstlük kuralının ihlal edilmesi halinde güvene aykırı hareket edilmiş olur; bu durum da haksız rekabete yol açar. Dürüst davranma kuralı, haksız rekabetin tanımında belirleyici role sahiptir. [Arkan: Ticari İşletme Hukuku, 2018, s. 350]

Türk Hukukunda haksız rekabet temel olarak iki kanunda düzenlenmekte ve aynı zamanda belirtilen bu maddelerde haksız rekabetin tanımı yapılmıştır. Bunlar ise;

6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 57. Maddesi; "Gerçek olmayan haberlerin yayılması veya bu tür ilanların yapılması ya da dürüstlük kurallarına aykırı diğer davranışlarda bulunulması yüzünden müşterileri azalan veya onları kaybetme tehlikesiyle karşılaşan kişi, bu davranışlara son verilmesini ve kusurun varlığı hâlinde zararının giderilmesini isteyebilir. Ticari işlere ait haksız rekabet hakkında Türk Ticaret Kanunu hükümleri saklıdır."

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 54. Maddesi; "Haksız rekabet hükümlerinin amacı bütün katılanların menfaatine, dürüst ve bozulmamış rekabetin sağlanmasıdır. Rakipler arasında veya tedarik edenlerle müşteriler arasındaki ilişkileri etkileyen aldatici veya dürüstlük kuralına diğer şekillerdeki aykırı davranışlar ile ticari uygulamalar haksız ve hukuka aykırıdır."

1. HAKSIZ REKABET HALLERİ

TTK'nun 54/2. Maddesinde haksız rekabetin genel hükmü açıklanmış ve aşağıda TTK'nun 55. Maddesinde sayılan hallere girmeyen durumda bu hüküm esas alınacaktır.

Türk Ticaret Kanunu'nun 55. Maddesinde haksız rekabet halleri altı kategori halinde belirtilmiştir:

A. Dürüstlük kuralına aykırı reklamlar ve satış yöntemleri ile diğer hukuka aykırı davranışlar ve özellikler;

1-Başkalarını veya onların mallarını, iş ürünlerini, fiyatlarını, faaliyetlerini veya ticari işlerini yanlış, yanıltıcı veya gereksiz yere incitici açıklamalarla kötülemek,

2-Kendisi, ticari işletmesi, işletme işaretleri, malları, iş ürünleri, faaliyetleri, fiyatları, stokları, satış kampanyalarının biçimi ve iş ilişkileri hakkında gerçek dışı veya yanıltıcı açıklamalarda bulunmak veya aynı yollarla üçüncü kişiyi rekabette öne geçirmek,

3-Paye, diploma veya ödül almadığı hâlde bunlara sahipmişçesine hareket ederek müstesna yeteneğe malik bulunduğu zannını uyandırmaya çalışmak veya buna elverişli doğru olmayan meslek adları ve sembolleri kullanmak,

4-Başkasının malları, iş ürünleri, faaliyetleri veya işleri ile karıştırılmaya yol açan önlemler almak,

5-Kendisini, mallarını, iş ürünlerini, faaliyetlerini, fiyatlarını, gerçeğe aykırı, yanıltıcı, rakibini gereksiz yere kötüleyici veya gereksiz yere onun tanınmışlığından yararlanacak şekilde; başkaları, malları, iş ürünleri veya fiyatlarıyla karşılaştırmak ya da üçüncü kişiyi benzer yollardan öne geçirmek,

6-Seçilmiş bazı malları, iş ürünlerini veya faaliyetleri birden çok kere tedarik fiyatının altında satışa sunmak, bu sunumları reklamlarında özellikle vurgulamak ve bu şekilde müşterilerini, kendisinin veya rakiplerinin yeteneği hakkında yanıltmak; şu kadar ki, satış fiyatının, aynı çeşit malların, iş ürünlerinin veya faaliyetlerinin benzer hacimde alımında uygulanan tedarik fiyatının altında olması hâlinde yanıltmanın varlığı karine olarak kabul olunur; davalı, gerçek tedarik fiyatını ispatladığı takdirde bu fiyat değerlendirmeye esas olur,

7-Müşteriyi ek edimlerle sunumun gerçek değeri hakkında yanıltmak,

8-Müşterinin karar verme özgürlüğünü özellikle saldırgan satış yöntemleri ile sınırlamak,

9-Malların, iş ürünlerinin veya faaliyetlerin özelliklerini, miktarını, kullanım amaçlarını, yararlarını veya tehlikelerini gizlemek ve bu şekilde müşteriyi yanıltmak,

ASUTAY

Hukuk & Danışmanlık & Arabuluculuk

10-Taksitle satım sözleşmelerine veya buna benzer hukuki işlemlere ilişkin kamuya yapılan ilanlarda unvanını açıkça belirtmemek, peşin veya toplam satış fiyatını veya taksitle satımdan kaynaklanan ek maliyeti Türk Lirası ve yıllık oranlar üzerinden belirtmemek,

11-Tüketici kredilerine ilişkin kamuya yapılan ilanlarda unvanını açıkça belirtmemek veya kredilerin net tutarlarına, toplam giderlerine, efektif yıllık faizlerine ilişkin açık beyanlarda bulunmamak,

12-İşletmesine ilişkin faaliyetleri çerçevesinde, taksitle satım veya tüketici kredisi sözleşmeleri sunan veya akdeden ve bu bağlamda sözleşmenin konusu, fiyatı, ödeme şartları, sözleşme süresi, müşterinin cayma veya fesih hakkına veya kalan borcu vadeden önce ödeme hakkına ilişkin eksik veya yanlış bilgiler içeren sözleşme formülleri kullanmak

B. Sözleşmeyi ihlale veya sona erdirmeye yönelmek; özellikle;

1-Müşterilerle kendisinin bizzat sözleşme yapabilmesi için, onları başkalarıyla yapmış oldukları sözleşmelere aykırı davranmaya yönelmek,

2-Üçüncü kişilerin işçilerine, vekillerine ve diğer yardımcı kişilerine, hak etmedikleri ve onları işlerinin ifasında yükümlülüklerine aykırı davranmaya yöneltebilecek yararlar sağlayarak veya önererek, kendisine veya başkalarına çıkar sağlamaya çalışmak,

3-İşçileri, vekilleri veya diğer yardımcı kişileri, işverenlerinin veya müvekkillerinin üretim ve iş sırlarını ifşa etmeye veya ele geçirmeye yönelmek,

4-Onunla kendisinin bu tür bir sözleşme yapabilmesi için, taksitle satış, peşin satış veya tüketici kredisi sözleşmesi yapmış olan alıcının veya kredi alan kişinin, bu sözleşmeden caymasına veya peşin satış sözleşmesi yapmış olan alıcının bu sözleşmeyi feshetmesine yönelmek.

C. Başkalarının iş ürünlerinden yetkisiz yararlanma; özellikle;

1-Kendisine emanet edilmiş teklif, hesap veya plan gibi bir iş ürününden yetkisiz yararlanmak,

2-Üçüncü kişilere ait teklif, hesap veya plan gibi bir iş ürününden, bunların kendisine yetkisiz olarak tevdi edilmiş veya sağlanmış olduğunun bilinmesi gerektiği hâlde, yararlanmak,

3-Kendisinin uygun bir katkısı olmaksızın başkasına ait pazarlanmaya hazır çalışma ürünlerini teknik çoğaltma yöntemleriyle devralıp onlardan yararlanmak

D. Üretim ve iş sırlarını hukuka aykırı olarak ifşa etmek; özellikle, gizlice ve izinsiz olarak ele geçirdiği veya başkaca hukuka aykırı bir şekilde öğrendiği bilgileri ve üretenin iş sırlarını değerlendiren veya başkalarına bildiren dürüstlüğü aykırı davranmış olur.

ASUTAY

Hukuk & Danışmanlık & Arabuluculuk

E. İş şartlarına uymamak; özellikle kanun veya sözleşmeyle, rakiplere de yüklenmiş olan veya bir meslek dalında veya çevrede olağan olan iş şartlarına uymayanlar dürüstlüğe aykırı davranmış olur.

F. Dürüstlük kuralına aykırı işlem şartları kullanmak. Özellikle yanıltıcı bir şekilde diğer taraf aleyhine;

1-Doğrudan veya yorum yoluyla uygulanacak kanuni düzenlemeden önemli ölçüde ayrılan, veya

2-Sözleşmenin niteliğine önemli ölçüde aykırı haklar ve borçlar dağılımını öngören, önceden yazılmış genel işlem şartlarını kullananlar dürüstlüğe aykırı davranmış olur.

2.Haksız Rekabet Halinde Açılacak Davalar

Haksız rekabetin varlığı durumunda iş bu haksız rekabet nedeniyle menfaatleri zarar gören veya tehlike ile karşılaşabilecek olanların açabilecekleri davalar TTK'nun 56. Maddesinde belirtilmiştir. Bunlar ise tespit, men, haksız rekabetin sonucu olan maddi durumun ortadan kaldırılması ve tazminat davasıdır. Bu uyuşmazlıklarda görevli mahkeme Asliye Ticaret Mahkemesi'dir.

Tespit Davası: Fiilin haksız rekabet oluşturup oluşturmadığının tespiti karar bağlanır.

Men Davası: Haksız rekabetin devam etmesi halinde bu haksız rekabetin önlenmesi ya da ortaya çıkması muhtemel olan haksız ihlalin önlenmesi amacıyla açılabilir. Diğer bir anlatımla devam eden veya tekrarlanma tehlikesi bulunan haksız rekabet halinin durdurulması istenir.

Haksız Rekabetin Sonucu Olan Maddi Durumun Ortadan Kaldırılması Davası: Bu davayla haksız rekabet yanlış veya yanıltıcı beyanlarla yapılmışsa, bu beyanların düzeltilmesini ve tecavüzün önlenmesi için kaçınılmaz ise, haksız rekabetin işlenmesinde etkili olan araçların ve malların imhasını istenir.

Tazminat Davası: Haksız rekabet sonucunda uğranılan zararın giderilmesi için tazminat davası açılması, failin kurusunun bulunması koşuluna bağlıdır. Maddi ve manevi tazminat davası olarak iki şekilde açılabilir. Zararın ispatı davacıya aittir. Haksız rekabet mahiyeti itibarıyla haksız fiilin bir hali olduğundan tazminat taleplerinde TBK koşullarına uygun olarak hukuka aykırı fiilin varlığı, failin kusurlu olması, bir zarar veya zarar tehlikesinin varlığı ve illiyet bağı bulunmalıdır. Davacı haksız rekabet yüzünden uğramış olduğu zarar miktarını ispat etmekle birlikte mahkemenin, tazminat olarak davalının haksız rekabet sonucunda elde etmesi mümkün görülen menfaat karşılığına da hükmedebilmesi mümkündür.

Ekonomik çıkarları zarar gören veya böyle bir tehlikeyle karşılaşabilecek müşteriler de yine yukarıda belirtilen davaları açabilirler, ancak araçların ve malların imhasını isteyemezler.

ASUTAY

Hukuk & Danışmanlık & Arabuluculuk

Ticaret ve sanayi odaları, esnaf odaları, borsalar ve tüzüklerine göre üyelerinin ekonomik menfaatlerini korumaya yetkili bulunan diğer meslekî ve ekonomik birlikler ile tüzüklerine göre tüketicilerin ekonomik menfaatlerini koruyan sivil toplum kuruluşlarıyla kamusal nitelikteki kurumlar da tazminat davası hariç olmak üzere yukarıda yazılı diğer davaları açabilirler.

Aynı zamanda TTK.'nun 61. Maddesinde alınacak ihtiyati tedbirlere ilişkin düzenlenme gereğince; Dava açma hakkına haiz bulunan kimsenin talebi üzerine mahkeme, mevcut durumun olduğu gibi korunmasına, haksız rekabet sonucu oluşan maddi durumun ortadan kaldırılmasına, haksız rekabetin önlenmesine ve yanlış veya yanıltıcı beyanların düzeltilmesine ve diğer tedbirlere, Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun ihtiyati tedbir hakkındaki hükümlerine göre karar verebilir.

3.Zamanaşımı

Haksız rekabet halinde açılacak davalar, davaya hakkı olan tarafın bu hakların doğumunu öğrendiği günden itibaren bir yıl ve her hâlde bunların doğumundan itibaren üç yıl geçmekle zamanaşımına uğrar. Ancak, haksız rekabet fiili aynı zamanda 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu gereğince daha uzun dava zamanaşımı süresine tabi olan cezayı gerektiren bir fiil niteliğinde ise, bu süre hukuk davaları için de geçerli olur.

4.Haksız Rekabet Halinde İhtiyati Tedbir Uygulamaları

Ayrıca, hak sahibinin yetkilerine tecavüz oluşturması hâlinde cezayı gerektiren haksız rekabet konusu mallara, ithalat veya ihracat sırasında hak sahibinin talebi üzerine, gümrük idareleri tarafından ihtiyati tedbir niteliğinde el konulabilir.

El koyma ile ilgili uygulama bu konudaki mevzuata tabidir.

Gümrük idarelerindeki tedbir veya el koyma kararının tebliğinden itibaren on gün içinde, esas hakkında ilgili mahkemede dava açılmaz veya mahkemeden tedbir niteliğinde karar alınmazsa idarenin el koyma kararı ortadan kalkar.

5.Haksız Rekabet Halinde Ceza Sorumluluğu

TTK.'nun 62. Maddesinde Cezayı gerektiren fiiller düzenlenmiştir. Buna göre;

- a)55 inci maddede yazılı haksız rekabet fiillerinden birini kasten işleyenler,
- b)Kendi icap ve tekliflerinin rakiplerinkine tercih edilmesi için kişisel durumu, ürünleri, iş ürünleri, ticari faaliyeti ve işleri hakkında kasten yanlış veya yanıltıcı bilgi verenler,
- c)Çalışanları, vekilleri veya diğer yardımcı kimseleri, çalıştırmanın veya müvekkillerinin üretim veya ticaret sırlarını ele geçirmelerini sağlamak için aldatanlar,

d)Çalıştıranlar veya müvekkillerden, işçilerinin veya çalışanlarının ya da vekillerinin, işlerini gördükleri sırada cezayı gerektiren bir haksız rekabet fiilini işlediklerini öğrenip de bu fiili önlemeyenler veya gerçeğe aykırı beyanları düzeltmeyenler, fiil daha ağır cezayı gerektiren başka bir suç oluşturmadığı takdirde, 56 ncı madde gereğince hukuk davasını açma hakkını haiz bulunanlardan birinin şikâyeti üzerine, her bir bent kapsamına giren fiiller dolayısıyla iki yıla kadar hapis veya adli para cezasıyla cezalandırılırlar.

TTK.'nun 63. Maddesine göre, Tüzel kişilerin cezai sorumluluğu;

Tüzel kişilerin işlerini görmeleri sırasında bir haksız rekabet fiili işlenirse cezayı gerektiren hallerde, tüzel kişi adına hareket eden veya etmesi gerekmiş olan organın üyeleri veya ortakları hakkında uygulanır. Haksız rekabet fiilinin bir tüzel kişinin faaliyeti çerçevesinde işlenmesi hâlinde, tüzel kişi hakkında bunlara özgü güvenlik tedbirlerine de karar verilebilir.

Bu not sadece bilgilendirme amaçlı olup hukuki görüş içermemektedir.